

АРАДАЙ ПРЕЗИДЕНТ ЛЕОНИД ПОТАПОВАЙ ЁНО ЗАРШАМУУД

Зоной үзэмжэтэй байдал, социальна үнэн тэгшэ хандаса, манай гэр бүлэнүүдэй эол жаргал ба үнэр баян байлга хадаа гансал Буряадай экономика хэргээлгын, экономикын талаар бэээ даанги байдалаа ололгын, бүтэды багтааһан хэлсээ Федерациин түбтэй баталалгын ашаар туйлагдаха!
Манай Буряады мунгэ ехэтэй шүүлэй (олигархийн) эвмдэлгэнээ ба үмсэлэлгэнээ аршалха, нютагай мнай баялиг ба газар дэбисхэр хулгайлахые зүбшөөхөгүй ёһотойбди.
Яаха хэрэгтэйб гэбэл:

- Буряад ороние Россин зүүн зүгэй үүдэн болгохо!
- Буряад ороние тогтууритай ба найдамтай бата хүгжэлтын газар болгохо, ажалай шэнэ хурунуудые байгуулаха, шэнэ үйлдбэринуудые хүгжөөхэ, Байгал дээрэ аяншалгын ба амаралгын газар эмхидхэхэ!
- Монголтой болон Азиин-Номгон далай шадарай бусад ороноудтай Буряадай худалдаа наймаанай-экономикын холбоо батадха!
Минии эбсэхөгүй юумэн:
- Буряадые бүхэлээрнь гү, али хуби

хубьяарнь эзэмдэн худалдахые зүбшөөхөгүй!
- Буряад Республикын бүхы дэбисхэр дээрэ газар, хүдөө ажахын эдүүри ба газарай гүн дунда баялиг дуран соогоо худалдан абаханаймаалхые зүбшөөхөгүй!
- Гэмтэ ябадалай ба хара тамхи таталгын хэтэрэлгые болуулаха!
Агуухэ хубилалтанууд манда хэрэгтүй,
Галбаран хүгжэнэн Буряад орон манда хэрэгтэй!

МАНАЙ ТУЙПАЛТАНУУД

1. Дун хамта 816 дүрбэлжэн метр гэр байра тушаагдаа.
2. 24 хургуули, аймагай 4 больница, Улаан-Үдэдэ нарайлаалгын байшан ба уушханай ханяада эмшэлэлгын диспансер баригдаа.
3. 300 мянган тонно шулуу нүүрхэ малтахаар Түгнын уурай, 150 мянган тонно кварцит олзборилхо шадалтай Черемшанска рудник ашаглалгада үгтөө.
4. Улаан-Үдэдэ 500 тонно өдсөнэй зүйлнүүдые хадагалха холодильник, Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинатта шаарһан амһартын цех баригдаа.
5. 30 мянган номертой табан шэнэ АТС ашаглалгада оруулагдаа.
6. 450 километрэ зайн галай утаһан татагдаа.
7. Хүдөө ажахын аргагүй муу байдал тохёолдоошые

8. Хүршэ нютаг можонуудта орхолдоо Буряадта орооһото ургамалуудые худалдалгын хэмжээн эгээл дээшлэнэ, мал ажалай продукция худалдалгын талаар түрүүшүүлэй тоодо ябана.
9. Буряадта үйлдбэрин уналга 1997 ондо түрүүшынхнээ тогтоогдоо ба элшэ хүсэний, машина бүтээлгын, шулуу нүүрхэнэй халбаринуудта багаханшые наа, ургалта туйлагдаа.
10. Нүүшын жэлдэ ажалай салинай ба социальна түлбэринүүдэй үри шэри хороолгын хэмжээгээр Буряад орон Зүүн Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй нютаг можонуудһаа уридланхай.

СААШАНХИ ТЭМСЭЛЭЭ БОЛЮУЛБА

Россин Арадай-патриотическа хүсэнүүдэй региональна отделениин болон КПРФ-гэй республиканска комитедэй түлөөлгшэдтэй, олондо мэдээсэл тараадаг хэбсэгсэлнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэй Президентдэ кандидатууд Л.В.Потапов ба С.П.Будажанов гэгшэд уулзалга үнгэргэбэ. Энэ уулзалгада Гүрэнэй Дүүмын депутатууд, КПРФ-гэй ЦК-гай гэшүүд В.А.Сафронов ба В.В.Ромашкин гэгшэд хабааһан байна. Нунгалтын урда тээхи ээлжээтэ энэ уулзалгада Россин Арадай-патриотическа хүсэнүүдэй региональна отделениин, КПРФ-гэй Буряадай республиканска комитедые түлөөлжэ байһан Президентдэ үшөө нэгэ кандидат Л.В.Потаповай кандидатурые дэмжэжэ, саашанхи тэмсэлээ болуулнаб гэжэ С.П.Будажанов мэдүүлбэ. Иймэ шүлдхэбэри абахандаа, республикын, мүн зоной аша туйны харанаб гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Мүн Арадай-патриотическа хүсэнүүдэй региональна отделениин гэшүүдые болон нютагай коммунистуудые Президентдэ кандидат Л.Потаповы дэмжэхыень, Президентдэ болон Арадай Хуралай депутатда кандидатуудайнгаа түлөө нэгэ ехэ хүсэн боложо тэмсэхыень С.Будажанов уряалһан байна.

Россин Гүрэнэй Дүүмын депутатууд В.Сафронов, В.Ромашкин гэгшэд политическэ тэмсэлдэ хүсээ, зорилгоёо нэгэдхэжэ байһан Россин Арадай-патриотическа хүсэнүүдэй региональна отделениин гэшүүдэй, мүн нютагай коммунистуудай энэ шийдхэбэриие зүб бодомжологдоһон ябадал гэжэ тоолоһон, мүн лэ дэмжэнэн байна.

Эльвира ДАМБАЕВА.

ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭНҮҮД, ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТАНУУД

Буряад Республикын түрүүшын заралай Арадай Хуралай ажал ябуулгые техникескэ болон мэдээсэлэй талаар хангалгада горитой хубитаяа оруулаһанайнь түлөө болон Буряад Республикын байгуулагдаһаар 75 жэлэй ойн баяртай дашарамдуулан, Арадай Хуралай Советэй 1998 оной майн 8-най Тогтоолоор Арадай Хуралай Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба гэбэл:

РОГОВАЯ Наталья Васильевна - Буряад Республикын экономикын министрэй орлогшо - Мэдээсэлэй түбэй начальник.

МАЙОРОВ Александр Владимировиче - Мэдээсэлэй түбэй техникескэ таһагай начальник;

Олон удаан жэлдэ эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэри оролдосотойгоор ябуулаһанайнь түлөө болон РАН-ай Сибириин отделениин Геологическа институтдай 25 жэлэй ойн баяртай дашарамдуулан, Арадай Хуралай Совет 1998 оной майн 8-най Тогтоолоор Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба гэбэл:

АНДРЕЕВ Геннадий Владимировиче - эрдэмэй ахалагша хүдэлмэрилэгшэ;

АДУШИНОВ Альберт Алексеевиче - эрдэмэй ахалагша хүдэлмэрилэгшэ.

Гүрэнэй засагай зургаануудта олон удаан жэлдэ үнэн шударгыгаар хүдэлмэрилэнэйн, Арадай Хуралай хуули гаргалгын ажал ябуулгада ээбхитэйгээр хабааһанайнь түлөө болон Буряад Республикын байгуулагдаһаар 75 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Арадай Хуралай Совет 1998 оной майн 8-най Тогтоолоор Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба гэбэл:

МАРКОВ Владимир Ивановиче - Буряад Республикын Арадай Хуралай депутат, Гүрэнэй байгуулгын, нютагай өөһөдын хүтэлбэрин, хуули гаргалгын, хуули ёһоной ба журамай талаар

комитедэй түрүүлэгшэ;

БЕЛОУСОВ Владимир Васильевиче - Буряад Республикын Арадай Хуралай депутат, Гүрэнэй байгуулгын, нютагай өөһөдын хүтэлбэрин, хуули гаргалгын, хуули ёһоной ба журамай талаар комитедэй түрүүлэгшын орлогшо;

ДОЖДИКОВА Галина Александровнае - Социальна политикын талаар комитедэ саг үргэлжэ хүдэлдэг Буряад Республикын Арадай Хуралай депутат;

НАСЫРОВ Анатолий Хасыповиче - Арадай Хуралай Хэрэгүүдэй талаар управлениин юрэнхы таһагай начальник;

МИХАЙЛОВА Татьяна Прокопьевнае - Промышленностьда, хүдөө ажахыда экономика политика ябуулгын болон байгааһин нөөснүүдые хэрэглэлгын, экологиин ба худалдаа наймаанай талаар Арадай Хуралай комитедэй консультант;

ПРОТАСОВ Евгений Тарасовиче - Буряад Республикын Арадай Хуралай Хэрэгүүдэй талаар управлениин эмхидхэлэй-хиналтын управлениин ахалагша мэргэжэлтэ;

ГОНЧИКОВА Долгорма Ангутовнае - Буряад Республикын Арадай Хуралай Хэрэгүүдэй талаар управлениин юрэнхы таһагай хэрэг эрхилэгшэ.

Профсоюзай зургаануудта олон удаан жэлдэ үнэн шударгыгаар ажаллаһанайнь түлөө болон Буряад Республикын байгуулагдаһаар 75 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Арадай Хуралай Совет 1998 оной майн 8-най тогтоолоор Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба гэбэл:

КУХТИК Галина Ивановнае - эрдэм хуралсалай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Баргажанай районно, комитедэй түрүүлэгшэ;

ЧЕРЕНЖАПОВА Лариса Александровнае - эрдэм хуралсалай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Загарайн районно комитедэй түрүүлэгшэ;

АРДУЕВА Лидия Жигжитовнае - эрдэм

хуралсалай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Түнхэнэй районно комитедэй түрүүлэгшэ.

Элүүрые хамгаалгын талаар габыятай байһанайнь ба үни удаан саг соо оролдосотойгоор хүдэлмэрилэнэйн түлөө Буряад Республикын Президент 1998 оной майн 19-нэй Зарлигаар республикын элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэдтэ Буряад Республикын хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые олгобо гэбэл:

«Буряад Республикын габыята врач»
КРАСНИК Энгельсина Семёновнада - Республиканска онкологическа диспансерэй поликлиникые даагша;

ЛИНХОВОИН Янжима Хасарановнада - Буряад Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министрстын поликлиникын врач;

МИРОШНИЧЕНКО Геннадий Фёдоровичто - медицинаын түргэн туһаламжын республиканска түбэй врач;

НЕМГИНОВА Зинаида Алексеевнада - Хяагтын аймагай медицинаын территориальна нэгэдэлэй врач;

ПАЛЬШИНА Зинаида Николаевнада - Сэлэнгын аймагай кардиоревматологическа кабинетые даагша;

САХАРОВСКИЙ Юрий Викторовичтэ - Н.А.Семашкин нэрэмжэтэ республиканска больницын врач;

СЕМЁНОВА Алевтина Алексеевнада - Баунтын аймагтахи санитарно-эпидемиологическа хиналтын гүрэнэй түбэй ахмад врач;

ХУЛУГУРОВА Хандажап Цыдыповнада - Республиканска стоматологическа поликлиникын врач;

ЧЕРНЕНКО Анатолий Александровичта - ВСЖД-гэй Северобайкальскын отделениин санитарно-эпидемиологическа гүрэнэй хиналтын ахмад врач.

«Буряад Республикын элүүрые хамгаалгын габыята хүдэлмэрилэгшэ»
БАЗАРОВА Валентина Владимировнада

- Республиканска онкологическа диспансерэй ахалагша медсестра;

БОБЛОЕВА Хорло Гомбоевнада - Түнхэнэй аймагай медицинаын территориальна нэгэдэлэй поликлиникын медсестра;

БЫКОВА Елена Ильиничнада - Буряад Республикадахи санитарно-эпидемиологическа хиналтын гүрэнэй түбэй фельдшер-лаборант;

ГЕРГЕНОВА Лидия Борисовнада - Ахын аймагай медицинаын территориальна нэгэдэлэй ахмад медсестра;

ДУДИНА Нина Викторовнада - Медицинын түргэн туһаламжын республиканска фельдшер;

КЛИНИНА Галина Ананьевнада - Буряад Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министрстын больницын аптекин начальник;

МАНЕВИЧ Лариса Александровнада - Улаан-Үдэ хотын нарайлаалгын 2-дохи гэрэй ахмад акушеркэ;

ПОЛОЗКОВА Людмила Гавриловнада - Улаан-Үдэ хотын нарайлаалгын 2-дохи гэрэй ахмад медсестра;

САМБАРОВА Дарима Антоновнада - Улаан-Үдэ хотын медицинаын территориальна 3-дахи нэгэдэлэй таһагай начальник;

ФАЙВУШЕВА Мария Михайловнада - Буряад Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министрстын больницын медсестра;

ХУБИТУЕВА Людмила Иннокентьевнада - Республиканска онкологическа диспансерэй отделениин ахалагша медсестра;

ХУЛУГУРОВ Константин Степановичта - Республиканска стоматологическа поликлиникын шүдэнэй ахалагша техник;

ЦЫРЕМПИЛОВА Юлия Филипповнада - Сэлэнгын аймагай медицинаын территориальна нэгэдэлэй Үбэр-Зөөхэйн участково больницые даагша.

Шишковско хунгуулин 39-дэхи округоо Буряад Республикын Арадай Хуралай депутатадта кандидат

Сергей Михайлович ЛЕГОСТАЕВ

- гарзагүй технологи хэрэглэн, Буряадай байгаагийн баялигуудыг, хэбтэшинүүдыг ашаглаха шухала;

-налогуудыг доошлуулах, гүрэнэй зүгһөө өөһэдын үйлэбэрийн ажахынуудта дэмжэлтэ хүргэхэ хэрэгтэй;

-ганса экономико хүгжөөхын хажуугаар олонийтыг элүүржүүлэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулах;

- Буряад Республикын арад зоной ёно заншал хүгжөөх; соёлой болон эрдэм хуралсалай халбарийн хүдэлмэрилэгшэдтэ салын саг соонь түлэхэ.

Хүгшэн зоной, үхибүүдэй ба эрэмдэг хүнүүдэй байдлаар бүхыдөө олонийтын байдал элгнэгдэдэг гүб даа.

Би цивилизованно гүрэнэй түлөөб.Тиймэһээ өөрынгөө хунгалтын округтой зоной амар хайн ажаһуухын тула би бүхыгөөрөө оролдохоб.

Ехэ хэрэг бага хэрэгһээ эхилдэг.

С.М.Легостаев өөрынгөө хунгалтын округоо ехэ хэрэгһээ эхилхэ түсэбтэй.

Сергей Михайлович Легостаевай түлөө дуугаа үгэгты - алдуу бү хэгты!

Бурятэнергын ажалай коллектив, Железнодорожно районной эрэмдэг бэстэйшүүлэй эмхи ба эхэнэрнүүдэй Союзай Железнодорожно таһаг Сергей Михайлович Легостаевы Арадай Хуралай депутатадта кандидатадтаар дэбжүүлһэн байна.

Юундэ арад зон Сергей Легостаевтай ерээдүйгөө холбоноб?

Дайнай һүүлдэхи шэрүүн сагта фронтывигуудай бүлэдэ эрэ болоһон С.Легостаевай ажалайн намтар «Бурятэнергын» турбинна цехэй слесарьһээ эхилээд, ахмад инженер хүртэр баян юм.Гусиноозёрскын ГРЭС, ТЭЦ-1, ТЭЦ-2 заһабарилга, подстанци, зайн галай утаһа татаха гэхэ мэтэ үйлэ хэрэгүүд С.Легостаевай сэхэ хабаадалгатайгаар үнгэргэгдһэн юм.

Буряадай ниислэл хото Улаан-Удые зайн галаар хүсэд хангаха «Северная» подстанци бодхоохо, газ оруулаха проектүүд болон оптическо-волоконно хэлхээ холбоо байгуулаха тухай хэрэг дээрэ С.Легостаев мүнөө ажаллажа байна. Ямаршы асуудал шийдхэхэдээ, «Бү гэмтээ!» гһэн урйал баримталдаг. Электроэнерги үйлэбэрилхэ экологическа сэбэр арга бэдэрхэ темээр кандидаттай диссертаци хамгаалһан юм.

С.М.Легостаевай хунгалтын урда тээхи программа сооһоо:

-элшэ хүсэ, дулаа гамнаха мүнөө үеын шэнэ технологи хэрэглэнгүй, түлишин сэн бууруулангүй энергетикэ хүгжөөгөөгүй һаа, экономико бодхоохонь тон хүшэр;

СОВЕТСКЭ ХУНГУУЛИН 60-ДАХИ ОКРУГҢОО БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ДЕПУТАДАТ КАНДИДАТ

Александр Петрович СИЗЫХ,
Буряадай Үнэтэ саарһануудай эзэдэй, мүнгэ зөөриез нөөсэлэгшэдэй хүдэлөөнэй түрүүлэгшэ.

Арадай Хуралай депутатадта кандидатадта ПРОГРАММА

1992 оной январийн 1-нэй байдлаар Ельцин ба компани Нөөсэлэгын банкда зөөриез хадагалагшадтай, страховой нөөс хэгшэдэй, облигацинуудай, тусхай зорилготой чегүүдэй эзэдэй мүнгыг сэнгүүдэй ургалта хэрэглэн, олзын хэрэг эрхилэгшэдтэ дамжуулжа үгһэн байна.

Саашадаа инвестиционно жасануудта болон бусад финансова байгуулануудта зөөриез нөөсэлэгшэдэй мүнгэн хуряагдаа.

Ажаллажа олоһон мүнгээ бусааха ёһотойбди гэжэ зөөриез нөөсэлэгшэд тоолоно.

1-дэхи категори: 1992 оной январийн 1-нэй байдлаар Нөөсэлэгын банкда зөөриез хадагалагшад, тусхай зорилготой чегүүдэй болон бусад үнэтэ саарһануудай эзэд. Тэдэндэ 10000 дахин индексаци (арба мянга дахин) 1998 оной январийн 1-нэй байдлаар хэгдэхэ зэргэтэй. Мүнөө үеһэ 10 дахин индексаци хэгдэхэ, эгээл ехэнь 50 мянган түхэриг бусаагдаха ёһотой.

2-дохи категори: 1992 оной июнийн 20-һоо январийн 1 болотор Нөөсэлэгын банкһаа мүнгэ зөөриез абһан байгшадта 1998 оной январийн 1-нэй байдлаар 4000 дахин (дүрбэ мянга дахин) индексаци хэгдэхэ ёһотой. Мүнөө үеһэ индексаци 4 дахин хэгдэхэ зэргэтэй. Эгээл ехэнь 10 мянган түхэриг.

3-дахи категори: панхарууһан инвестиционно жасануудта, хубийн, гүрэнэй банкнуудта, бусад финансова байгуулануудта мүнгэ зөөриез хадагалагшад болон бусад.

Эгээл ехэнь 50 миллион түхэриг 1998 оной январийн 1-нэй байдлаар гэхэ гү, али 1998 оной июнийн 1-нэй байдлаар 5 мянган түхэриг.

Мүнгэ зөөриез нөөсэлэгшэд нэгэ категориёор, өөрынгөө дураар компенсаци абаха эрхэтэй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

4-дэхи категори- ваучернуудай - приватизационно чегүүдэй эзэд.

Россин хахадһаа ехэнхи ажаһуушадые тонолго-хэзээшы тэһэрхэ минэ гэшэ. Мүнгэ зөөриез нөөсэлэгшэдэй орёо асуудалнуудыг шийдхэнгүйгөөр ямаршы хубилалтанууд хэгдэхэгүй. Правительствоын социально-экономическа шэглэлыг хубилгангүйгөөр, мүн хүн зондо үнэн сэхээр олоһон, нөөсэлһэн мүнгэ зөөриез бусаангүйгөөр хубилалтанууд хэгдэхэгүй. Россин болон Буряадай хосоржо боломоор аюултай ябадал гэжэ тоолохо байна. **Нөөсэлһэн мүнгэ зөөри бусаабал - Россия болон Буряадыг абарха хэрэг!**

Буряадай мүнгэ зөөриез нөөсэлэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ Гаагада (Нидерланды) оршодог Уласхоорондын Сүүдтэ хандаһан байна, энэһээ сааша хэрэгын бүтэмжэгүй байгаа. Мүнөө Россин хүнэй эрхэнүүдыг хамгаалха уласхоорондын конвенцидэ гараа табиһанайн ба баталһанайн удаа би Буряадай мүнгэ зөөриез нөөсэлэгшэдэй даалгабаряар (хэрбээс намайе хунгаа һаань) Гаагада оршодог Уласхоорондын Сүүдтэ хандахаб. Арадай Хуралай арга боломжонуудыг хэрэглэн, бидэ энэ хэрэг шүүхэ ёһотойбди. Үнэн

зүб хэрэг мандаха зэргэтэй. Эхин түрүүн документүүд- уг дамжадаг уялгата баталалганууд үгтэхэ ёһотой.

Александр Петрович СИЗЫХ,
Буряадай Үнэтэ саарһануудай эзэдэй, мүнгэ зөөриез нөөсэлэгшэдэй хүдэлөөнэй түрүүлэгшэ.

«Буряадай мүнгэ зөөриез нөөсэлэгшэдэй болон үнэтэ саарһануудай эзэдэй хүдэлөөнэй» түрүүлэгшэһээ бэшэ хэшы манай ажалаар олоһон, хадагалһан мүнгэ бусаахагүй! **Александр Сизыхтэ дуугаа үгөөгүй һаа:**

*Ажалаар олоһон мүнгэ зөөриһөө арсаба гэшэст;

*Тание тоноһон хүнэй түлөө дуугаа үгэхэт;

*Ажалаар олоһон зөөритнай хэрэггүй гэжэ тонуулашадта хэлһэн болохот.

Тэрэнэй түлөө дуугаа үгэбэл:

*Ажалаар олоһон мүнгэ зөөриез бусаахат;

*Гаагадахи Уласхоорондын сүүдэй туһаар Буряадай бүхы категориин мүнгэ зөөри нөөсэлэгшэдтэ зүб шийдхэбэри туйлахын тула эрхэ түлөөлэгшээ олгохот.

Герман Корнилович ЯЗЫКОВ - хүнүүдэй хуби заяанда һаналаа табигша

Советскэ хунгуулин 60-дахи округоо Буряад Республикын Арадай Хуралай депутатадта кандидат

Хуули зохёон гаргалгын ажал ябуулагдаа мэргэжэлэй талаар бэлдэхэлтэй, хуули гаргалгын хүдэлмэрийн дүй дүршэлтэй, гүрэнэй хэмжээндэ ухаалан бодомжолгын хэжэ шадаха, хүнүүдэй хуби заяанда һаналаа табидат, үнэн сэхэ, шударгыг түбшэн хүнүүд хабаадалха ёһотой. Советскэ хунгуулин 60-дахи округоо Арадай Хуралай депутатадта кандидат Герман Корнилович Языкков иимэ шанар шэнжэнүүдтэй юм.

Гүрэнэй болон шийтын мэдээжэ ажал ябуулагша, нэрэ солотой юрист Г.Языкков республикын хуули сахин хамгаалдаг албан зургаануудай ветерануудай эмхиин, Арадай-патриотическа союзай региональна эмхиин, «Право» гһэн социальна аюулгүйн байдалай республиканска эмхиин зүгһөө дэбжүүлэгдээ. Эдирхэн ябахалһаа эхилжэ, һананайнгаа эрхим жэлүүдыг Буряадай милицийн зэргэдэ таһалгаряагүйгөөр алба хэлгэдэ зорюулаа. Бага һананһаа Языкков милицийн хүдэлмэрилэгшэ боложо, гэмтэ ябадал гаргагшадтай тэмсэхыг, гүрэнэй эрхэ болон ашаг тунһе хамгаалхыг хүсэдэг һэн. Нургуулин хуралга байхадаа, энэ хүсэлөө бэлүүлжэ эхилээ, милицийн эдир

нүхэдэй отрядтай бүридэлдэ орожо, хуули буса ябадалнуудһаа һэргылхэ милицийн хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаг һэн. СССР-эй МВД-гэй дээдэ нургуули дүүргэдэ, тэрэ уголовно бэдэрэлгын, БХСС-эй албанда, кадрова аппаратыг болон МВД-гэй штабыг хүтэлбэрилгэдэ дүн хамта 33 жэлдэ хүдэлмэрилөө. Эдэ жэлүүд соо нэтэрүү ажалша, урдаа табиһан зорилгонуудаа туйлаха хэрэгтэ шууд зоримгой, мэргэжэлэй талаар эрхим бэлдэхэлтэй байһанаа харуулаа. Тиймэһээ юрын хүдэлмэрилэгшэ байһанаа, Буряад Республикын дотоодын хэрэгүүдэй министрэй нэгдэхэ орлогшо хүртэр ургаа. Аюултай, гүнзэгыгөөр ноундалдалагдаһан уголовно хэрэгүүдыг элирүүлхэ талаар яаралтай хүдэлмэрийн түхэл аргануудыг хэрэглэхэдээ бэрхэ байһанаа Г.Языкков харуулаа.

Гэмтэ ябадалнуудтай тэмсэлгэдэ ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө тэрэ олон шагналда хүртэһэн. «СССР-эй МВД-гэй габьяата хүдэлмэрилэгшэ» ба «Милицийн отличник» гһэн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүд тэрэндэ олгогдонхой.

1990 ондо Герман Корнилович Буряад Республикын Верховно Советэй депутатадтаар хунгагдаа. Правосудсийн талаар мэргэжэлэй эрдэм мэдэсэн, юристын бодото дүй дүршэлын энэ

ажалдань туһалаа. Верховно Советэй Президиумэй гэшүүнээр, Хуули ёһо гаргалгын, Гурим ба журам сахилгын ба сэрэгэй алба хаагшадтай хэрэгүүдэй талаар комитедэй түрүүлэгшээр тэрэ хунгагдаһан байна. Хунгагшад тэрэнэй эршэмтэй депутатай ажал ябуулгыг хараһан, мэдэхэшы байха. Буряад Республикын парламентын хуули зохёон гаргалгын ажал хүдэлмэридэ, мүнөө хүсэндөө байһан республикын Конституцийн проект зохёолгодо эдэбхи үүсхэлтэйгөөр хабаадаа. Республиканска хуулинууд болон программануудай хэдэн проектүүдэй автор юм. Федеративна хэлсээ бэлдэлгэдэ хабаадаа, республикын делегацийн бүридэлдэ оролсожо, Кремльдэ тэрэндэ гар табиха хэрэгтэ тэрэ байлсаа. Верховно Советэй депутатай тушаалда байхадаа, хуули зохёон гаргалгын ба хуули ёһо сахилгын хүдэлмэридэ габьяатай байһанайн түлөө «Буряад Республикын хүндэтэ юрист» гһэн нэрэ зэргэ Г.Языкковта олгогдоо.

Г.К.Языкковай үүсхэлээр Россидэ түрүүшынхией хуули буса ябадалнуудтай тэмсэхэ программануудыг бюджетдээ гадуур мүнгэ зөөрээр һомололгыг хангаха «Правопорядок» гһэн региональна жаса байгуулагдаа.

1995 онһоо эхилжэ, Г.Языкков Россин

Федерацийн Буряадтахи ажалай талаар гүрэнэй инспектор байгаа, Президентын болон Правительствоын аппаратай гүрэнэй хуули ёһо сахилгын управленийн начальнигаар, мүн нэгэ доро Арадай Хуралда ба Буряад Республикын Конституцион Сүүдтэ Президентын саг үргэлжин түлөөлэгшөөр хүдэлөө. Герман Корнилович Буряад Республикын Верховно Советэй депутат байхадаа, эдэбхитэй ажал ябуулжа, хунгагшадтайнгаа найдалыг дүүрэнээр харюулаа гэжэ харанат.

«Право» гһэн социальна аюулгүйн байдал хангадаг шэнээр байгуулагдаһан ниитын эмхиин Правленийн түрүүлэгшээр 1997 ондо Герман Корнилович хунгагдаа. Энэ эмхи хүн зондо хуули ёһоной талаар туһаламжа үзүүлнэ, идхалгын хүдэлмэри ябуулна.

Июнийн 21-дэ Советскэ хунгуулин 60-дахи округоо Арадай Хуралай депутатадта кандидат Г.К.Языкковай түлөө хунгагшад нэгэмүһэн дуугаа үгэхэ гэжэ маргалтагүй.

«Хуули ёһон ба журам» - иимэдэа, тэрэнэй хунгалтын урда тээхи программын гол зорилго.

М.НИКОЛАЕВ.

Шяшковско хунгуулин 39-дэхи округхоо Буряад Республикын Арадай Хуралай депутатта кандидат

Анатолий Алексеевич ПРАВЕДНИКОВ

Кандидадай намтарһаа:

Юрист мэргэжэлтэй. Хотын прокуратурада следователеэр хүдэлхэн. Хэблэлэй, аймагай газетын, телестудийн редактораар ажаллаа. 1983 онһоо «Правда Бурятии» газетын корреспондент, таһагы даагша, ахамад редактор. Хүбүүнийн Улаан-Удын хүгжэмэй училищи дүүргээд, Москвагай консерваторидо хураа. Россин Композиторнуудай холбооной гэшүүн. Табан жэлэй саана хүбэлгэн, сэбэрхэн шарайтай үезлэ басагай болоо һэн. Тэрэн буряад шунатай.

Мүнөөшье болотор барилгань дүүргэгдээгүй. 1906 ондо саазалуулагдаһан түмэр харгын хүдэлмэришэдтэ зорюулагдаһан хүшөө минии гэрэй сонхоор харагдадаг юм. Хэзээ нэгэтэ энэ хүшөөгэй орондо болбосон түхэлтэй гэр бариха гэжэ шийдээ һэн. Теэд минии бэшэһэн статьягай һүүлээр, олонийтын ханамжаа мэдүүлһэнэй хүсөөр энэ зүйгүй хэрэг болжуулагдаһан гэшээ. Тиибэшье энэхэн газарай хажуугаар гараха бүри сэрэгэй ротын бугаа бэлдэһэн мэтэ абяан дуудаха шэнги байдаг. Эдэ бүхы арад зонойнгоо урдаһаа эсэргүүсэһэн абяан зуун жэлэй хугасаа соо дуудһааар. Февраль харын революци, хантарал хамта дээрээ һанагдана.

Сагаан гэрэй хажуудахи буудалдаан, Чечен дайн,

экономикын хүшэр байдал- эдэ бүхы дээрээ зоной ажабайдалай һандарал болоно.

Тиймэһээ би журналист, юрист мэргэжэлтэн хадаа депутат болобол, бүхы дүй дүршэлөө гаргажа, манай республикада дайралдаһан хүндэ байдалтай тэмсэхэ аргатай байнаб.

Хаа хаанахи болбосорон хүгжэһэн гүрэнүүдэй парламентын депутадуудай олонхи хубинь- юристнууд. Манай Арадай Хуралда гурбахан лэ юрист бии юм. Тиймэһээ ямар һайн шанартай хуулинууд тухай хэлэхэ болонобибди.

хунгалтын урда тээхи программаһаань

Хуули бэлдэгшэдэй эгээн түрүүшын асуудал гэхэдэ, олзын хэрэг эрхилэлгын эрхэтэ бааза байгуулгын дүүргэлтэ болоно. Хүдөө ажахын түүхэй эд зөөри болбосоруулгын һалбариие эгээн түрүүн дэмжэхэ, хүгжэлтэдэнь туһалха. Республиканска бюджеттэ үритэй олзын хэрэг эрхилэлгэдэ уриһөөнь сүлөөлэхэ, экономика сагааруулга үнгэргэхэ. Россин дотоодохи ба гадаадахи политикада Арадай Хурал эдэбхитэй хабаадаха болоно. Хүн зоной социальна талаар хамгаалгын асуудалнууды, приватизациин үр дүнгүүдэ харжа үзэхэ. Миинтээр, үнэгүйгөөр арад зонһоо абяан зөөри гүрэн һөөргөн бусааха ээргэтэй.

Восточно хунгуулин 47-дохи округхоо Буряад Республикын Арадай Хуралай депутатта кандидат

Александр Дмитриевич ПАРИНЦЕВ

45 һаһатай. Мэргэжэлтэ сэрэгэй алба хаагша. Сэрэгэй ба политическэ дээдэ хоёр хургуули дүүргэһэн намтартай. Сэрэгэй штурман. 1994 онһоо запаста. Подполковник. Гэр бүлэтэй, хоёр хубүүтэй.

Республикын дээдэ засаг баригшадые хунгаһан саһаамнай 4 жэл үнгэрөө. Тиихэдэ бидэ хуули гаргагшад Арадай Хуралай депутадууды, гүйсэдхэлгын засаг - Буряад Республикын Президентые хунгаһан байнабди. Мүнөө дахяад хунгалтын участок ошоожо, тэдэнэ гү, али шэнээр, ондоо хүниие шэлэжэ хунгаха саг ерээ. Хэн нэгэниие шэлэхынгээ урда тээ: "Энэ 4 жэл соо засаг намда юу үгөөб?" гэжэ шэбшэхэ ёһотойбди. Энэ хугасаа соо ямар түсэбүүд табигдаа һэм, юуниинь шийдхэгдээб, үнэн дээрээ бэелүүлэгдээб? Олон хүлгөөтэ асуудалнууды ханаандаа абан, мүнөө энэ нүдэн дээрэхи байдалаа харжа үзөөд, депутадаа шэлэхэ болонот.

Мүнөө үедэ хэдэн «миллионер» колхоз совхозууд бии болоо гэнэ. Хотын ажалшад «унаһан малгайгаа абангүй» хүдэлнэ, захил дүүрэн. Түлбэригүй медицинскэ туһаламжаар үбгэд хүгшэднай, үхибүүднай амар мэндэ,

жаргалтай ажаһууна. Эдэ бүхы амжалтанууд Арадай Хуралай депутадуудай, Президентын аша туһаар гэжэ хэлэгдэнэ. Тиймэһээ эдэнээ дахяад дээдэ засаг хүтэлбэрилхыень дэмжэхэ, үшөө 4 жэл хүдэлхыень үлөөхэмнай гү? Харин энэ асуудал таанад шийдхэхэт - хунгагшад. «Миллионер» совхоз, колхозууд гэшэмнай хэдэн миллионоор үри шэридэ ороһон ажахынууд. Бүхы предприятинууд хүдэлнэгүй. «Чубайсын ваучер» мэтэ медицинын полис ямаршые эрхэгүй болонхой. Хэды гуйраншад, үгытэй айлай үхибүүд үйлсөөр ябанаб, хэндэшье хэрэггүйнүүд?!

Олзын хэрэг эрхилэлгые эхин шатадан хашана. Абаһан бэшэ, абахаар хараалагдаһан олзоһоонь налог татана бшуу. Энэл маягаар ажалша зоной абаагүй салынһаань налог абахаар бэшэ аал? Теэд энэ хэнэй, юунэй түлөө хэгдэнэ гэшээб? Лаб манай хүнэй түлөө бэшэ. Юрын зон ямар ажаһуунаб гэжэ мэдэнэбди. Зүгөөр Правительство буряад гү, али ород хэлэтэй гү гэжэ эндэ шухала бэшэ. Энээгээр гүрэнэй асуудалнууд шийдхэгдэхгүй. Үгытэй гүрэндэ бүхы юумэн тулюур байдалтай: арад зон (ямаршые хэлэнэй үгүүлбэритэй

һаа), тэрэнэй соёл болбосорол. Эдэ хоёр хоорондоо таһаршагүй холбоотой.

Манай нютагаархид харн гүрэн ошоходоо, тэндэхи арадтай эбтэй эетэй һайн һуухын тула хэлэ, ёһо гуримыень хүндэлжэ, сахина. Гэбэшье түрэл хэлээ, ёһо заншалаа мартанайгүй. Юундэб гэхэдэ, жаргалтай хүн заабол түүхэ соёлоороо һонирходог, арадтайнгаа ёһо заншалаа анхаралаа саг үргэлжэ хандуулаха юм. Үгытэй гүрэндэ бүхы тээ ядуу байдал тогтодог гэшээ.

Хүндэтэ хунгагша! Би, Арадай Хуралай депутата кандидат хадаа ерэхэ хунгалтада бултаниетнай һайнаар бодомжолжо, Президентые,

Арадай Хуралай депутадууды хунгаһыетнай гуйнаб. Энэ хунгалтын дүнгүүдхээ саашанхи ажабайдаланай сэхэ дулдыдаха. Буряад ороной ажаһууштадай конституционно эрхэ ба сүлөө үнэн сэхээр дүүргэлгэ минии гол зорилго болоно. Гүйсэдхэлгын ба хуули гаргагшадай засагай түлөөлэгшэдэй уялгаяа гүйсэд дүүргэхын тула тэдэнэртэ харюусалга даалгаха хэрэгтэй. Буряад ороной үйлдбэрлэлгэ шэдэй гэхэ гү, алишье һаа ажалшадай, хүдэлмэришэдэй хэрэг хамгаалһан хуули баталан абахын тула би хүдэлхэ болоноб.

ГАЗАР ХУДАЛДАЛГЫЕ 10 ЖЭЛЭЭР ХОРИХО ГЭНЭН МОРАТОРИИЕ ДЭМЖЭНЭБ!

- Колхоз, совхозууд гэшээ хүдөө ажахыда һаад ушаруулна. Хүн үмсэдөө ажал хэхэдэ оролдожо, һайнаар хүдэлдэг. Хамтын ажалда хүн хайша хэрэгээр хандана. Колхозууды тарааха хэрэгтэй. Үмсын ажалда оробол, фермернүүд бүхы Россие 3-4 жэлэй туршада хүдөө ажахын эдээ хоолоор булажархиха! - иимэ гоё гоо зугаатай фермерэй хүдэлөөн 90-ээд онуудһаа захалаа һэмнай даа. Булта һанана ёһотойбди.

- Газар эзэгүй байна. Газарые эзэтэй болгохо хэрэгтэй. Хүдөө ажахыда хэрэглэдэг газарые фермернүүдтэ, таряашадта худалдажа үгэхэ. Үмсын газартай болоһон фермернүүд бүхы Россие һаяын саг соо хүдөө ажахын эдээ хоолоор хангаха! - иимэ гоё зугаань мүнөө үедэ ехэ дэлгэрэнхэй. Булта бидэ энээнэй гэршэ байнабди.

Хүдөөгэй таряашадта ханаагаа зобоһон хэрэг гү? Газаа талаһаань, энэ хэлэгдэһэн соонь абаад харахада, тиимэ шэнги. Дотор талаһаань,

гүнзэгыгөөр хаража үзэхэдэ, энэ эхинһээ һүүл хүрэтэрөө мэхэ гохо байшаха юм. Россие, Буряадые эдээ хоолоор «булаха» 2 болзор үнгэрөө. Энэ 8-9 жэл соо фермернүүд таряан, мяха, һүүөөр ороноо хангаһаа байха, өөһэдөө бээе арай даажа ядан байнхай. Үлэһэн колхозуудшые байра дээрээ үгырэнхэй. Ельцинэй реформоһоо оложо эдихэн юумэмнай энэ һандарал болоно! Энээндэл адли, газараа наймаанда гаргаа һаа, буряад газар дайдаа алдахаһаа бэшэ, оложо эдихэ юумэмнай үгы байха байна!

һүүлэй хэдэн жэл соо мүнгэн салын абахая болиһон хүдөөгэй таряашад юугээрээ газар худалдажа абаха болоноб? Банкһаа богони болзортой, ехэ проценттэй мүнгэ урьһаар үгэнэ бээ. Таряанай багаар, түлэй үсөөнөөр абтаһан дээрһээ олоһон фермернүүд банкда үриез бусаажа шадахагүй. Урагшатай байһан хүршэдөө газараа худалдажа, банкынгаа үри түлэнэ!... Газаргүй (түрүүшынхией), мүнггүй (дахинаа) болоһон энэ «эзэниие» хэн гэлтэйб? Хүдөөдэ 80-90 процент хүрэтэр газаргүй үгытэйшүүл, батраагууд бии болохо. Газарай бодото эзэн таряашан бэшэ, баяшуул, баяшуулай мүнгэтэй зузаан сүүмхэ (капитал) гэжэ элирнэ! Ород, буряад олзын хэрэг эрхилэлгшэ-бизнесмен, банкирнууд, хари гүрэнэй капиталистнууд газар худалдажа абаха байна. Байгал далаймнай тойроод байһан газар дайдамнай үмсын болохо. Газар худалдаха гэшээ түрэл буряад газар ороноо, уһая (Байгалаа) алдахын хүрэнгэ болоно бшуу! Тиймэ тула буряад газар,

газарай баялигые худалдаа наймаанда гаргалгые 10 жэлээр хорихо гэнэн Буряад Республикын Президент Леонид Потаповай моратори соносхожо, референдум табилга түүхэтэ удаха шанартай! Нүхэ далайтар гозуули амарха гэдэгтэл арбан жэл соошые «хөмороогүй, амгалан тайбан һуухамнай хэрэг.

Байгша оной июлиин 5-да болохо референдум дээрэ тус мораториие дэмжэжэ дуугаа үгэхэ хэрэг үлэнэ! Ганса энэ мораторийн түлөө Л.Потаповые хоёрдохи болзортоны Президентээр хунгаха хэрэгтэй болодоно.

Э. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Хайрата басаган, нүхэр САПХАНДАЕВА Тамара Ешидсржиевнагай гэнтын аюулда орожо, саһаа урид һаһа бараһан ушараар түрэлхидтэнь гүнзэгы шаналал гашуудалаа мэдүүлһэнбди. Хамта ажаллаһан нүхэдэнь.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Ахамад редактор А. А. АНГАРХАЕВ. РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: Б-М.Ж.БАЛДАНОВ (ахамад редакторай орлогшо), Г.Х.ДАШЕЕВА (ахамад редакторай орлогшо), Б.В.ГЫНДЫНЦЫРЕНОВ (харюусалгата секретарь), А.Г.ЛУБСАНОВ (Буряад Республикын Правительство), Д.Д.СУНДАРОН (Буряад Республикын Арадай Хурал), таһагууды даагшад: Н.Д.НАМСАРАЕВ, Т.В. САМБЯЛОВА, Д.Ш.ХУБИТУЕВ, А.Д.ТАПХАЕВ; В.И.ПИНТАЕВ (хэблэлэй директор). Манай адрес: 670000, Улаан-Удэ, Каландаришвилиин үйлсэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци. Газетэ хэблэлэй 1 хуудалан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэһэг 3.900 (хамта 25.900). Хэблэлдэ тушаагдаһан саг 17.00. "Республиканска типографи" гэнэн АО-до газетэ хэблэгдээ. Директорийн телефон: 21-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай. Заказ № 8355. Редакциин телефонууд: ахамад редакторай - 21-50-96, приёмнын - 21-54-54, ахамад редакторай орлогшонорой - 21-68-08, 21-64-36, харюусалгата секретарийн - 21-50-52, секретарийнай - 21-50-52, таһагууд: экономикын болон политикын - 21-63-86 (даагшань), 21-34-05, 21-55-97, соёлой, түүхын болон залуушуулай - 21-54-93 (даагшань), 21-57-63, 21-69-58, 21-60-21, мэдээсэлэй болон рекламын - 21-62-62, 21-67-81, хэблэлэй - 21-33-61, оператор-корректорнүүдэй - 21-61-35, фотокорреспондентнүүдэй - 21-33-61, компьютерна түбэй-21-66-76. "Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 21-49-94, бухгалтери - 21-23-67, вахта - 21-60-91. Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нютагай нэрэнүүдэй бэшэлые хазагайруулаһан ушарта авторнуудынь харюусалгатай. Редакциин ханамжа автарайхитай адли бэшэ байжа магад.